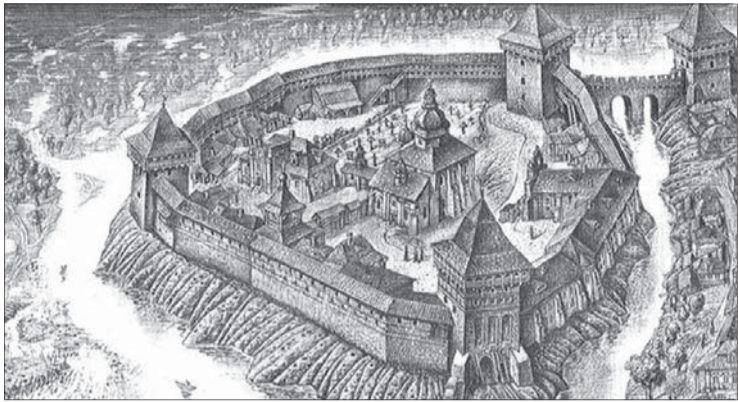

Зупинка XXXVI:

Луцьк

Луцьк – центр Волинської області. Місто розкинулося на берегах річки Стир. На природному пагорбі, оточеному болотами і річковими водами, колись стояло укріплене поселення-городище, на місці яко-

го згодом виріс замок-дитинець удільних луцьких князів. Поступово навколо нього утворився обнесений огорожею окольний град. Назва міста, за однією з версій, походить від слова "лука", що означає заворот чи коліно, яке робить річка Стир у тому місці, де стояло городище.

Першу письмову згадку про місто знаходимо в Іпатіївському літописі і датується вона 1085 роком. Науковці відносять час зведення Верхнього замку до кінця XIII – початку XIV століть, тобто до тривожної епохи монголо-татарської навали та інтенсивного оборонного будівництва. Сучасний художньо-архітектурний вигляд замку складався упродовж століть. До Надвортної і Стирової веж примикали мури Нижнього або Окольного замків. Всі споруди разом складали міцну систему оборони. Верхній замок відіграв значну роль в адміністративному і суспільному житті міста. На його території знаходилися культові, адміністративні і житлові споруди. Нині він – під охороною держави. Тепер тут Державний заповідник "Старий Луцьк".

Із середини XII століття Луцьк – центр удільного князівства. У період існування Галицько-Волинської держави місто було одним із її політичних та економічних центрів. У XVI столітті Луцьк перебував у складі Волинського князівства Литовського. Тоді тут князував Люберт Гедемінович, а потім місто стало центром Волинського воєводства. Луцьк вважався другою столицею Литви після Вільна. 1429 року тут відбувся з'їзд європейських монархів, де вирішувались питання оборони Європи від турків та коронації великого литовського князя Вітовта.

Магдебурзьке право, надане місту 1497 року, а також привілей литовського князя та польського короля 1552-1553 рр. сприяли суспільно-економічному розвитку Луцька. У XV столітті в місті функціонувало 10 ремісничих цехів, розвивались промисли. Через Луцьк пролягали шляхи транзиту товарів на Схід і Захід. Після Люблінської унії 1569 року Луцьк став воєводським центром Речі Посполитої. У Середньовіччя

місто носило горде ім'я Лучеськ Великий.

У період Північної війни у 1706 році Луцьк був окупований шведськими військами. У 1707, 1709 і 1711 роках тут бував російський цар Петро I. Внаслідок третього поділу Польщі у 1795 році Західна Волинь увійшла до складу Російської імпе-

рії, а Луцьк став повітовим центром Волинського намісництва, а з 1797 року – губернії.

У 1846 році місто відвідав Тарас

населення, яке прагнуло надійного сполучення між двома залізничними центрами Галичини і Волині.

18 вересня 1939 року у Луцьк вступили частини Червоної Армії, а 4 грудня місто стало центром Волинської області України.

Під час Другої світової війни Луцьк зазнав серйозних руйнувань, окупанти знищили в місті 36188 осіб. У Луцьку активно діяли радянське та українське національне підпілля. 3 лютого 1944 року місто визволили військами 1-го Українського фронту під командуванням генерала М.Ватутіна.

Завдяки наполегливій праці луччан місто у радянські часи поступово розбудовувалося та економічно розвивалося, розширювало свої кордони за рахунок включення передмість Кічкарівка, Теремно, Вересневе, Гнідава. У Гнідаві був споруджений великий вантажний залізничний комплекс. Реконструйовані старі і побудовані нові підприємства. У 1967 році почався випуск автомобілів "Волинянка" на автозаводі.

ми землями відійшло до складу царської Росії і стало центром повіту новоствореної Волинської губернії. У 1839 році в Рівному відкрили чоловічу гімназію – один із перших навчальних закладів на Волині.

Розташоване на перетині торговельних шляхів Рівне зажило слави великого торговельного центру Волині. Тут щороку відбувалося 6 ярмарків, на яких жваво торгували лісом і збіжжям, побутовими виробами та мануфактурними товарами.

Будівництво спочатку Києво-Брестського шосе, а пізніше залізниці (1873 р.) та Поліської залізниці – Вільно–Рівне (1885 р.) значно сприяло економічному розвитку Рівного.

Бурхливі події відбувалися у місті на початку XX століття. Тут побували і австро-німецькі війська, і червоноармії, і білополяки. У квітні 1919 року у Рівному перебувала Директорія УНР, очолювана Симоном Петлюрою. Тут був сформований її новий уряд під керівницт-

вом М.Т.Приходька, що був уродженцем цих місць і працював до війни у Здолбуніві, в локомотивному депо помічником машиніста. У Рівному відкриті пам'ятники Миколі Кузнецову та першому командувачу Української Повстанської Армії полковнику Климу Савуру (Д.Клячківський). Десяти тисяч осіб загинули в Рівному під час окупації. Руїни і згарища залишили німці після визволення міста 2 лютого 1944 року. Невтомною працею жителі Рівного відродили місто, розбудували, перетворили його на потужний промисловий і культурний центри.

16 червня 1990 року над приміщенням Рівненської міської Ради здійнявся синьо-жовтий національний прапор. Сьогоднішній обласний центр Рівне налічує близько 250 тис. жителів. У місті працює майже півтори тисячі підприємств різного типу і форм власності; значні наукові сили обласного центру зосереджені у вищих навчальних та науково-дослідницьких закладах.

Рівне – крупний залізничний вузол. У Рівненській області довжина залізничної колії становить 549,9 км, з них диспетчерською сигналізацією обладнані – 10,1 км, автоматичним блокуванням – 377,2 км. На території області 39 станцій, які відкриті для пасажирських перевезень, а для вантажних операцій відкрито 24 станції, які обслуговують 113 підприємств. На станції Удрицьк працює прикордонний залізничний перехід на Білоруську залізницю. Електрична тяга прийшла до Рівного у 1998 році з електрифікацією ділянки Здолбунів–Рівне, а у 2000 році електровози пішли на Ківерці.

У Рівному налічується близько 40 загальноосвітніх закладів, діє обласний музично-драматичний театр,

Княжий Луцьк і Рівне залізничне

Шевченко, який замальовував археологічні пам'ятки на Волині. Значний поштовх для розвитку економічного життя міста дало прокладання залізниці Київ–Здолбунів–Ковель–Брест у 1873 році, яка пройшла за 13 верст від Луцька. З 1890 року Луцьк був пов'язаний з цією лінією залізничним сполученням від станції Ківерці.

Наприкінці 70-80-х років XIX століття у Луцьку проживала родина Косачів, тут розпочалась літературна діяльність Лесі Українки, якій луччани спорудили пам'ятник. Ім'ям видатної української поетеси названі у місті вулиця, парк та університет.

Початок XX століття позначився економічним піднесенням та розвитком культурно-освітнього життя в Луцьку.

У період Першої світової війни місто опинилося в зоні бойових дій. Відома наступальна операція російської армії, проведена генералом О.Брусилівим, отримала назву "Луцький прорив".

Під час української революції у 1919 році в Луцьку дислокувалась піша Сіра дивізія (так звані "сіро-жупанники") та військові юнацькі школи армії Української Народної Республіки.

Після приходу Польщі на Волинські землі Луцьк став центром Волинського воєводства. У серпні 1928 року місто було пов'язане залізничним сполученням зі Львовом. Будівництво залізниці Львів–Стоянів–Луцьк розпочалося ще під час Першої світової війни у 1914 році, а завершення її стало можливим лише за ініціативи громад Львова і Луцька та за кошти

Споруджено один з найбільших в колишньому СРСР шовковий комбінат. Для малих мешканців міста споруджена дитяча залізниця. У 2003 році електрифікована ділянка великої залізниці Ківерці–Луцьк і тепер електропоїзди прямують з Луцька на Рівне і Ковель.

Зупинка XXXVII:

Рівне

Рівне – обласний центр, розташований на берегах річки Усті – лівої притоки Горині, один із духовних, культурних, наукових і промислово-економічних центрів Західної України. У стародавні часи територія, на якій знаходиться місто, належала древньому слов'янському племені древлян. Перша письмова згадка про Рівне у зв'язку з битвою у цих місцях польських і литовських військ датується 1283 роком. Назва міста найбільш ймовірно походить від рівнинного рельєфу тутешньої місцевості.

У середні віки міська фортеця і вали Рівного зазнавали облогу татарських, польських і литовських загарбників. Не раз вороги знищували місто дощенту, а воно знову піднімалося із руїн. Упродовж віків місто перебувало у володінні князів Несвицьких, Острозьких, Замойських, Конечпольських, Валевських та Любомирських.

Наприкінці XV століття (орієнтовно в 1492 р.) Рівне, перебуваючи у складі Великого князівства Литовського, отримало Магдебурзьке право. Після Люблінської унії 1569 року Рівне увійшло до складу Речі Посполитої. Після другого поділу Польщі (1793 р.) місто разом з іншими волинськи-

м вартоса. Після радянсько-польської війни територія Волині, у тому числі й Рівне, перейшли до Польщі. Промисловість міста тоді представляли три млини, цегельний та пивоварний заводи, кілька дрібних майстерень.

17 вересня 1939 року в Рівне увійшли частини Червоної Армії,

а з 4 грудня 1939 року місто стало центром Рівненської області УРСР.

Під час Другої світової війни в роки німецько-фашистської окупації Рівне було столицею загарбаних нацистами земель України. Тут розташувався рейхскомісаріат "Україна", а саме місто і навколишні ліси стали осередками опору та боротьби з окупантами. У Рівному діяло радянське підпілля та українські націоналістичні осередки. виходив український часопис "Волинь", редактором якого був Улас Самчук. Під Рівним дислокувався партизанський загін "Переможці". Широко відомі подвиги розвідника цього загону Миколи Кузнецова та його

театр ляльок, зал органної і камерної музики, філармонія, обласний краєзнавчий музей, відкритий ще у 1906 році. Експозиція музею налічує близько 140 тис. експонатів. Козацька колекція Рівненського обласного краєзнавчого музею є однією з найбільших в Україні, тут на макеті відтворено події вирішального бою під Берестечком 30 червня 1651 року між українською та польською арміями, чисельність яких, за підрахунками дослідників, сягала ста тисяч воїнів із кожного боку. Це була найбільша битва в історії українського козацтва.

Юрій ТОМІН

Фото з особистого архіву автора

ЗАСНОВНИКИ:

управління Львівської

залізниці та дорпрофсож

Ресстраційне свідоцтво

КВ № 1252.

Редактор

Ігор ПАРАЩАК

тел. 226-32-97

факс. 226-41-83

Заступник редактора

Андрій ВЕЗДЕНКО.....226-26-10

Відповідальний секретар

Галина КВАС.....226-25-67

Кореспонденти:

Орися ТЕСЛЮК.....226-32-03

Ольга ПАДКОВСЬКА.....226-01-65

Дмитро ПЕЛИХ.....226-36-23

Олександр ГЕРШУНЕНКО.....226-37-83

Оксана ПОДОЛЬСЬКА.....226-39-34

Богдан ЮРОЧКО.....226-59-27

Коректор Валентина СУТАК.....226-37-80

Бухгалтер Тетяна АНДРУШКО.....226-46-80

Львівський ЗАЛІЗНИЧНИК

Адреса редакції: 79000

м. Львів, вул. Гоголя, 1.

E-mail: lz@railway.lviv.ua

ГС ДТГО "Львівська залізниця"

Р/р 260000092670

Код ЄДРПОУ 20851444 МФО 325956

ЛФ АБ "Експрес-Банк"

Індекс газети 30223.

Виходить щоп'ятниці.

Тираж 35 809.

Замовлення 1469.

Зверстано у комп'ютерному центрі

редакції газети "Львівський

залізничник".

Комп'ютерна верстка

Антоня БЕГЛЯРОВА 226-38-15.

Склад редакційної колегії:

Ігор Парашак, Андрій Везденко, Орися Теслюк, Галина Квас, Олександр Гершуненко.

Точка зору авторів може не

збігатися з позицією редакції.

Передрук текстових чи візуальних матеріалів газети можливий лише з письмового дозволу редакції. Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали. Рукописи та листи авторам не повертаються. При цитуванні посилання на газету "Львівський залізничник" обов'язкове.

Газету віддруковано у "Видавничому

Домі "Високий Замок".